

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/279/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5111237077
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 02. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2013:5111237077.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: UniCredit Bank Slovakia, a.s., so sídlom Šancová 1/A, 813 33 Bratislava, IČO: 00 681 709, proti odporcom: 1/ Q. P., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX N., 2/ Ing. G. P., rod. W., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX N., 3/ P. P., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX N., 4/ Y. P., nar. X.X.XXXX, bytom F. XXXX/XX, XXX XX N., odporcovia v rade 1 až 4, právne zastúpení: JUDr. Bohuslav Majchrák, advokát spol. s r.o., so sídlom Fraňa Kráľa 2080, 022 01 Čadca, IČO: 36 416 525, o určenie neplatnosti darovacej zmluvy a určenie vlastníckeho práva, v konaní o odvolaní navrhovateľa a odporcov v rade 1 až 4 proti rozsudku Okresného súdu Žilina č.k. 17C/256/2011-60 zo dňa 4. apríla 2012 takto

rozhodol:

Krajský súd rozsudok okresného súdu **zrušuje** a vec **vracia** okresnému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol a navrhovateľovi uložiť povinnosť nahradiť odporcom v rade 1/ až 4/ trovy konania v sume 382,40 eur a tieto zaplatiť na účet ich právneho zástupcu, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej dňa 4.5.2011 (V 1820/11) medzi odporcami v rade 1/, 2/ ako darcami a odporcami v rade 3/, 4/ ako obdarovanými a zároveň určenia, že výlučným vlastníkom nehnuteľností v kat. území N., zapísaných na LV č. XXXX (byt č. 49, na prízemí vo vchode č. 4 v obytnom dome s. č. XXXX) a na LV č. XXXX (nebytový priestor č. 2 - 60 na prízemí vo vchode č. 2 vo veľkogaráži s. č. 851) sú odporcovia v rade 1/, 2/ v podiele 1/1.

Ako základnú riešil okresný súd otázku, či navrhovateľ má na danej určovacej žalobe naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 písm. c/ O.s.p.. S poukazom na skutkové okolnosti, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov, dospel k záveru, že na požadovanom určení naliehavý právny záujem u navrhovateľa nie je daný. O podrobnostiach v tomto smere uviedol, že od právnych úkonov neplatných je potrebné odlišovať právne úkony odporovateľné, pre ktoré je charakteristické, že sa nimi ukracujú záujmy veriteľa a uplatnením odporovateľnosti sa takýto právny úkon stáva relatívne bezúčinným len voči tomu, kto ho oprávnené a úspešne namieta. Nestáva sa však neplatným a voči tretím osobám zostáva jeho právna relevancia zachovaná. Inštitút odporovateľnosti je len jednou z možností, ako sa veritelia môžu brániť dôsledkom nepoctivého správania sa dlžníka. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o návrhové konanie, výber spôsobu uplatnenia práva v danom prípade prináležalo navrhovateľovi. Určovacia žaloba, ktorú zvolil navrhovateľ, nie je vhodným a prípustným prostriedkom ochrany práva navrhovateľa ako veriteľa zo zmenkovej sumy, ktorá nevyrieši sporný vzťah medzi ním a odporcom v rade 1/ ako povinným, pričom určenie neplatnosti predmetnej zmluvy nemôže právne postavenie navrhovateľa nijako ovplyvniť. V posudzovanej veci sú odporcovia v rade 3/, 4/ zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXXX a LV č. XXXX kat. územia N., k čomu došlo na základe právneho úkonu, ktorého platnosť navrhovateľ namieta. Súd ale nerozhoduje o určení existencie akéhokoľvek právneho vzťahu (práva), ale len o tých, kde na požadovanom určení je naliehavý právny záujem. Navrhovateľ sa v predmetnom konaní

nedomáhal odporovateľnosti právneho úkonu (darovacej zmluvy), t.j. že právny úkon dlžníka je voči nemu ako veriteľovi neúčinný, ale sa domáha určenia neplatnosti predmetného právneho úkonu. Nesprávne zvoleným procesným nástrojom ochrany svojho práva a pri rozhodovaní v danej veci zo strany súdu by išlo o vybočenie z predmetu konania (§ 153 O.s.p.). Okresný súd poznamenal, že predpokladom úspešnosti určovacej žaloby je tiež existencia vecnej (aktívnej a pasívnej) legitímácie, ktorú má len ten, kto je zúčastnený na právnom vzťahu (práve), o ktorý v konaní ide. Osoba, ktorá nie je účastníkom tohto vzťahu (navrhovateľ), aktívnu legitímáciu môže mať len za predpokladu, ak by vyhovie žalobe mohlo mať priaznivý dopad na jej právne postavenie, čo v konaní nebolo preukázané. S poukazom na neexistenciu naliehavého právneho záujmu a na nedostatok aktívnej legitímácie návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti rozsudku vo veci samej podal odvolanie navrhovateľ, ktorý ho navrhol zmeniť tak, aby jeho žalobnému návrhu bolo vyhovie.

V dôvodoch odvolania uviedol, že okresný súd sa mal primárne zaoberať skutočnosťou, či napadnutý právny úkon (darovacia zmluva) je absolútne neplatný, nakoľko, ak by sa zistilo, že napadnutý právny úkon je v rozpore so zákonom a odporuje dobrým mravom, súd by ho mal ex offio vyhlásiť za neplatný, bez ohľadu na existenciu, resp. neexistenciu naliehavého právneho záujmu. Konštatovanie okresného súdu, že ako navrhovateľ mal aj iné možnosti ako sa brániť dôsledkom nepoctivého správania sa dlžníka (žaloba o neúčinnosť právneho úkonu), je v tomto prípade irelevantná. Podmienkou žalovateľnosti odporovateľného právneho úkonu je skutočnosť, že predmetom žaloby je platný právny úkon. Táto podmienka, by však v prípade preukázania absolútnej neplatnosti právneho úkonu nebola splnená. Z uvedeného dôvodu nepovažoval za vhodný prostriedok obrany proti nepoctivému správaniu dlžníka žalobu o neúčinnosť právneho úkonu v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka (ďalej už len OZ). V tomto smere ďalej uviedol, že pokiaľ právny úkon na prvý pohľad vykazuje i znaky neplatného právneho úkonu a zároveň aj znaky odporovateľného právneho úkonu, skúmanie absolútnej neplatnosti právneho úkonu má v súdnom konaní prioritu, keďže účinky absolútne neplatného úkonu sú silnejšie a na takéto úkon sa hľadí, ako keby nikdy nebol vykonaný. Pripomenul, že odporca previedol svoj jediný reálne speňažiteľný a na uspokojenie vymáhanej pohľadávky použiteľný nehnuteľný majetok na svoje vlastné deti. Okresný súd neskúmal, či darovanie majetku nebolo účelové, t.j. či napríklad darca stále v byte nebýva, a teda nemôže byť pravdivé jeho tvrdenie, že účelom darovania bolo osamostatnenie sa jeho detí. Toto tvrdenie by mohlo byť pravdivé, ak by darca vlastnil napr. iný nehnuteľný majetok, do ktorého by sa presťahoval a osamostatnené deti by nechal bývať v predmetnom byte. Neexistuje viac do očí bijúci príklad poškodzovania veriteľa, ako predmetné konanie odporcu, napíňajúce i znaky trestného činu uvedeného v ust. § 239 Trestného zákona. Samotné rozhodnutie v trestno-právnej veci, či odporca spáchal trestný čin alebo nie a aký trest bude odporcovi uložený, nemá vplyv na predmetné občiansko-právne konanie, ktorého úlohou je dať do súladu skutkový a právny stav. Tvrdenie okresného súdu o nedostatku jeho aktívnej vecnej legitímácie je nesprávne. Proti odporcovi v rade 1/ je vedená exekúcia pod sp. zn. EX 1291/11. Z predbežnej správy súdneho exekútora vyplýva, že povinní nevlastnia reálne exekvovateľný majetok a nemajú žiadny exekvovateľný príjem. Ak by sa v konaní preukázalo, že právne úkony odporcov, ktorými sa zbavili svojho majetku, sú absolútne neplatné a zápisom vlastníckych práv do katastra nehnuteľností by sa stali vlastníkmi prevedených nehnuteľností, súdny exekútor by vykonal exekúciu predajom tohto majetku, čím by bola pohľadávka navrhovateľa uspokojená. Práve naliehavý právny záujem navrhovateľa na zmene svojho právneho postavenia bol dôvodom podania žaloby.

Odporcovia v rade 1/ až 4/ vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že rozhodnutie prvostupňového súdu považujú za vecne správne a z tohto dôvodu ho navrhli potvrdiť. Pokiaľ sa navrhovateľ odvoláva na absolútnu neplatnosť právneho úkonu, je potrebné uviesť, že je to práve navrhovateľ, ktorý svojím konaním sa vo vzťahu k odporkyňi v rade 2/ nesprával v súlade s dobrými mravmi. V podrobnostiach uviedol, že poskytnutím kontokorentného úveru sa snažil posilniť zabezpečenie splnenia tohto záväzku úverovým dlžníkom tým, že od spoločníkov a konateľov spoločnosti PROMEVA požadoval zmenečné ručenie. S prihliadnutím na objem poskytnutých úverových prostriedkov išlo pri takomto spôsobe zabezpečenia záväzku bez súhlasu druhého z manželov o likvidačné riziko na strane majetkovej sféry BSM. Práve z dôvodu, že odporkyňa v rade 2/ a ďalší zmenečný ručiteľ Ing. P. I. zistili, aký môže mať dopad takéto správanie sa ich manželov, uplatnili pred Okresným súdom v Čadci nárok o neplatnosť týchto právnych úkonov. Konanie sa vedie na označenom súde pod sp. zn. 11C/83/2012.

Proti výroku o trovách konania podali odvolanie odporcovia v rade 1/ až 4/. V dôvodoch uviedli, že pokiaľ im súd nepriznal náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby, nepostupoval v súlade s ust. § 16 ods. 3 Vyhlášky č. 655/2004 Z.z..

Navrhovateľ sa k odvolaniu odporcov písomne nevyjadril.

Krajský súd ako súd odvolací po zistení, že odvolanie navrhovateľa a odporcov v rade 1/ až 4/ bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, podľa § 212 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok okresného súdu v napadnutom rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní a po preskúmaní ho bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), podľa § 221 ods. 1 písm. f/O.s.p. zrušil a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, z nasledovných dôvodov:

Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v konaní, ktoré napadnutému rozsudku predchádzalo, došlo k procesným vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň závery okresného súdu týkajúce sa veci samej považuje za predčasné.

V prvom rade možno vytknúť, že okresný súd konal a rozhodol o návrhu, ktorého jednotlivé petity vykazujú znaky neúplnosti a nejasnosti. V poradí prvom petite absentuje presné identifikovanie darovacej zmluvy, ktorú mali uzavrieť odporcovia v rade 1/, 2/ (ako darcovia) a odporcovia v rade 3/, 4/ (ako obdarovaní). Zo spisového materiálu navyše nevyplýva, že by bola účastníkmi konania uvedená zmluva predložená, resp. že by sa prvostupňový súd s týmto, podľa odvolacieho súdu podstatným dôkazom (nakoľko navrhovateľ namietal jej absolútnu neplatnosť), oboznámil, resp. vykonal dôkaz listinou v zmysle ust. § 129 O.s.p.. Prvostupňový súd postupoval v konaní, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku i v rozpore s ust. § 114 ods. 2 posledná veta O.s.p., nakoľko vyjadrenie odporcov, (č.l. 33-36) nebolo navrhovateľovi doručené a nebol s ním oboznámený ani na pojednávaní konanom dňa 4.4.2012 (na ktorom bol vyhlásený rozsudok), čomu nasvedčuje obsah zápisnice o pojednávaní z označeného dňa.

Pokiaľ ide o závery okresného súdu vzťahujúce sa k riešeniu otázky naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení, odvolací súd ich považuje za predčasné a to z nasledovných dôvodov:

Z právnych záverov rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.7.2012, sp. zn. 5Cdo/208/2010 vyplýva, že v konaní o určení neplatnosti zmluvy súd preskúmava zmluvu zo všetkých hľadísk, na ktoré Občiansky zákonník viaže všeobecnú platnosť právnych úkonov (§ 34 a násl. OZ). Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho zo zákona a hľadá sa naň, ako keby nebol urobený, táto neplatnosť nemôže byť zhojená dodatočným schválením a nemôže sa konvalidovať ani dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, že na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Najvyšší súd v označenom rozhodnutí ďalej uviedol, že pri posudzovaní dôvodov neplatnosti zmluvy je potrebné rozlišovať medzi dôvodmi neplatnosti, ktoré musia byť účastníkom tvrdené (napr. nedostatok slobody, vážnosti, rozpor s dobrými mravmi, prípadne omyl) a ostatnými, ku ktorým súd prihliada z úradnej povinnosti (nedostatok formy, neurčitosť, nespôsobilosť subjektu zmluvu uzavrieť, rozpor so zákonom a podobne).

Ako vyplýva z obsahu spisového materiálu, najmä z návrhu na začatie konania i z prednesu povereného zástupcu navrhovateľa na pojednávaní dňa 4.4.2012, navrhovateľ okrem iného namietal, že odporcovia uzavreli darovaciu zmluvu v rozpore s dobrými mravmi i v rozpore so zákonom, nakoľko poškozovanie veriteľa je v zmysle ust. § 239 Trestného zákona trestným činom. Zároveň poukazoval na to, že odporca v rade 1/ sa úmyselne zbavil svojho majetku. Z týchto skutočností potom vyvodzoval záver, že darovacia zmluva uzavretá medzi odporcami v rade 1/, 2/ (ako darcami) a odporcami v rade 3/, 4/ (ako obdarovanými) je absolútne neplatná a s poukazom na judikačnú prax (najmä Najvyššieho súdu Českej republiky) mal za to, že ak je zmluva absolútne neplatná, nemohol sa domáhať odporovateľnosti predmetného právneho úkonu (darovacej zmluvy). Podmienkou žalovateľnosti odporovateľného právneho úkonu je totiž skutočnosť, že predmetom žaloby je platný právny úkon. V prípade preukázania absolútnej neplatnosti právneho úkonu táto podmienka by však nebola splnená, a preto nepovažoval za vhodný prostriedok obrany proti nepoctivému správaniu sa dlžníka žalobu v zmysle § 42a OZ. Navrhovateľ zároveň poznamenal, že pokiaľ právny úkon na prvý pohľad vykazuje aj znaky neplatného právneho úkonu a zároveň i znaky odporovateľného právneho úkonu, skúmanie absolútnej neplatnosti právneho úkonu musí mať v súdnom konaní prioritu, keďže

účinky absolútne neplatného úkonu sú silnejšie a na takýto úkon sa hľadí, ako keby ani nikdy nebol vykonaný.

Odvolačný súd po preskúmaní spisového materiálu dospel k záveru, že okresný súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku s vyššie uvedenými argumentami navrhovateľa dôsledne nevyšporiadal.

Vo vzťahu k otázke naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení okresný súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že žaloba o určenie neplatnosti darovacej zmluvy nie je vhodným (správne zvoleným) a prípustným prostriedkom ochrany práva navrhovateľa ako veriteľa, ktorá zároveň nevyrieši vzťah medzi navrhovateľom a odporcom v rade 1/, pričom táto žaloba nemôže právne postavenie navrhovateľa nijako ovplyvniť (strana 4 ods. 2 rozsudku). Okresný súd však ďalej už bližšie neuviedol, prečo i v prípade existencie absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy (ktorej sa navrhovateľ dovoľával) sa sporný vzťah medzi navrhovateľom a odporcom v rade 1/ nevyrieši, resp. sa jeho právne postavenie nezmení. Pokiaľ okresný súd v odôvodnení rozsudku ďalej uviedol, že zo strany navrhovateľa išlo o nesprávne zvolený procesný nástroj ochrany jeho práva, keďže sa nedomáhal odporovateľnosť predmetného právneho úkonu (strana 4 ods. 3 rozsudku), mal ďalej vysvetliť, prečo považoval odporovateľnosť právneho úkonu za prioritnú pred jeho absolútnou neplatnosťou a na základe akých skutkových okolností a právnych úvah dospel k záveru, že odporovateľnosť právneho úkonu má prednosť pred jeho absolútnou neplatnosťou. Na tieto otázky bolo potrebné dať v odôvodnení rozsudku odpoveď zvlášť za situácie, keď literatúra (I. Fekete: Občiansky zákonník, Veľký komentár, I. diel, Švestka a spol.: Občiansky zákonník I., komentár) a judikačná prax (na ktorú poukazoval navrhovateľ v odvolaní) vychádzajú z názoru, že v prípade právneho úkonu, ktorý je neplatný, nemožno vysloviť jeho odporovateľnosť. K otázke naliehavého právneho záujmu na určení absolútnej neplatnosti právneho úkonu (najmä zmluvy) považuje odvolací súd za potrebné poznamenať, že absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže dovoľávať s úspechom každá osoba, ktorá má na tom právny záujem. Takouto osobou s právnym záujmom môže byť aj tretia osoba, ktorá nebola zmluvnou stranou, je však právnym úkonom (zmluvou) na svojich právach dotknutá. Tomu je potrebné rozumieť tak, že absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže s úspechom dovoľávať len tá tretia osoba, ktorej hmotnoprávne postavenie (predovšetkým jej majetkové práva) môžu byť - objektívne posudzované - neplatnosťou právneho úkonu v dobe jeho uskutočnenia dotknuté. Pokiaľ sa tretia osoba dovoľáva absolútnej neplatnosti právneho úkonu určovacou žalobou, musela by ako nevyhnutnú procesnú náležitosť pre podanie takej žaloby preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) O.s.p.. Pre súd, ktorý posudzuje existenciu naliehavého právneho záujmu, je pritom vždy relevantný právny záujem navrhovateľa a nie právny záujem odporcu (odporcov). Podľa judikovanej súdnej praxe v Českej republike môže mať navrhovateľ právny záujem i na určení, že vlastníkom určitej nehnuteľnosti je dlžník navrhovateľa, ktorý túto nehnuteľnosť previedol na tretiu osobu, ak takýmto určením získa navrhovateľ podklad pre nariadenie výkonu rozhodnutia (Švestka a spol.: Občiansky zákonník I., komentár, 1. vydanie 2008).

Odvolačný súd s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a s prihliadnutím na procesné vady zistené v konaní pred prvostupňovým súdom, napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f) a § 212 ods. 3 O.s.p. zrušil a podľa § 221 ods. 2 O.s.p. vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd v ďalšom konaní odstráni procesné vady (nedostatok náležitostí návrhu na začatie konania, doručí vyjadrenie odporcov k návrhu navrhovateľovi) a nové rozhodnutie odôvodní podľa kritérií uvedených v ust. § 157 ods. 2 O.s.p.. Vzhľadom na vyjadrenie navrhovateľa zistí, či voči odporcovi v rade 1/ sa vedie trestné konanie ohľadne poškodzovania práv navrhovateľa ako veriteľa. S poukazom na vyjadrenie právneho zástupcu odporcov zároveň zistí stav konania, ktoré sa vedie na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11C/83/2012 a jeho vzťah k prejednávanej veci.

Odvolačné námietky odporcov v rade 1/ až 4/ proti výroku o náhrade trov konania nepovažoval odvolací súd za dôvodné. Ak advokát zastupuje dve a viaceré osoby a nejde o prípad uvedený v ust. § 13 ods. 3 Vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z., ide o jeden spoločný úkon. Ak teda advokát pri zastupovaní dvoch a viacerých osôb vykoná napr. jeden úkon právnej služby a ide o prípad tarifnej odmeny, určí sa advokátovi odmena za jeden úkon, pričom výška odmeny sa modifikuje (zniži) v zmysle § 13 ods. 2 vyššie citovanej vyhlášky. K tomuto úkonu sa potom viaže i náhrada výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (tzv. režijný paušál) podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Povedané inak, režijný paušál sa viaže k úkonu za poskytnutú právnu službu a nie k počtu osôb, ktoré

advokát pri spoločnom úkone zastupuje. Nakoľko však odvolací súd zrušil výrok rozsudku o veci samej a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, zrušil i od uvedeného výroku závislý výrok t.j. výrok o náhrade trov konania.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.